מסורת הש"ס

מריסופא לר"ש בן אלעזר ליס ליס. והאי דנקט כותי דמשמע הא עובד כוכבים מדי לאו מעמא משום מריסותא אלא משום דאמרינן ליה "לא תעשה בה מלאכה בשבת" וליית: אי סבי. דכותי יעשה בה מלאכה בחולו של מועד: מפי מיריא. שנקראת על שמו: תיפוק ליה. דלכתי גבי כותי מפני תורה אור

חשד נמי איכא משום "לפני עור" וכותי גר הוא ומעוה על המעות ישראל ולא דמי לעובד כוכבים העושה מלאכה בשבת שהעובדי כוכבים לא החמרו עליה. מוריקאי. זורעי נטע כרכום: נקיב בשבת. לחרוש לזרוע ולקוות: שקיבלו. שדה בחריסוקן מבעה"ב ומשקיבלוה הוקלה על שניהם לעסוק בה ביחד: לא יאמר ישראל. מול אתה חלוק בשבת לפי שנעשה שלוחו של חבי היום המוטל עליו: ואם פטרו מפחילה. קודם שהוקלה עליו: פופר. דהא לא קיבל עליה ישראל עבודה בשבת ואין העובד כוכבים שלוחו: ואם כאו לחשבון. לאו להתנו מתחלה קאי אלא מילתא באנפי נפשה היא לומר אם קיבלו סתם ועשו סתם ויגיע העובד כוכבים בשבת ישראל בחול ולא לחשבון לאחר זמן לעמר כמה ימי שבת נטלת אתה ואני אטול כנגדן ימי החול: אפור. דשכר שבת הוא נטל דגלי דעתו דעובד כוכבים שלוחו היה: רב נחיסה מבי כפיל אמר. לאו הכי הוה עובדא: אלא שביני דערלה הוה. ישראל ועובד כוכבים קיבלו שדה בשותפות (ה) (ולעולמה) ויטלו אחי בין שניהם ונתעסק עובד כוכבים כל ארבו שני ערלה ואכלן, וישראל קבל ג' שנים אחרות כנגדן ואכלן: שדה לפו. דהיתר גמור הוה דהא אמ"ג דקיבלוה יחד לכתחילה ואמר לו ישראל היה אתה עובד בג' שנים הללו ואני ג' אחרינה אין כאן איסור שליחות דהא ישראל אמי שרי לעובדה ואי משום אכילה שישראל אוכל כנגדן ומגלא הנה מפירות ערלה שמכרן, אין זה נהנה, שכן המשפט שנה שזה עובד הוא אוכל: ופא אוכלים רבינא. ואי"כ מאי תיובתא גבי שבת איסור שליחות במלאכה מה שאין כן בערלה: פייטים. מדקתני "התנו לכתחילה-מותר", אלמא, כי ליכא "איסור שליחות דמלאכה" שרי ואמ"ג דמטיא הנאה לישראל וה"ה לערלה: פסמא מאי. שקיבלו סתם ועשו סתם עובד כוכבים בשבת וישראל בחד בשבת אלא אמר ישראל מעשה "טול אתה את השבת ואני בחול", מהו לאחוק סתם בשוה אלא אתה בשבת: אם באו לחשבון. שזכיך לו ישראל של שבת באותה תוקה וגבי דעתיה דשלוחיה הוא: פא פסמא. דאף בשבת תוקה סתם מותר:

הדרן עלך לפני אידיהן

אין מעמידין בסמא בפונדקאות. שעושין להתאכסן (ג) עובדי דרכים שם ומעלים שכר לבעלים: שחשודין על הרביעה. זכר בהמה מיה ועוף ויש כאן "לפני עור לא תתן מכשול": גמ' רוכבו

גליון הש"ם

גמ' איכסיף. גיטין פז ע"ב כ"מ לא ע"א שם לא סיי דבריס מעשה. עירובין מ ע"א ועיין תוספות יבמות לא ע"ב ד"ה רב. ולה כד ע"א תוס' ד"ה אר"ש. ע"ב קנד ע"ב תו"ה בלם. בכורות ד ע"ב תו"ה אגא:

עין משפט נר מצוה

קיב א מיי' פ"ז מהל' שבת הל' ז' סמג עשין סה טוש"ע מ"מ סי' רמה סעיף ח:

קיג ב מיי' פ"י מהל' מאכלות אסורות הלכה יד ועיין בהגהות וכ"מ טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף יג:

קיד ג מיי' פ"ו מהל' שבת הלכה ז' סמג עשין סה טוש"ע מ"מ סי' רמה סעיף ג:

א ד מיי' פכ"ב מהל' מאכלות אסורות הלכה הל' ה סמג לאוין קכו טוש"ע י"ד סי' קנג סעיף ח:

ב ה מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע שם סעיף ד טוש"ע אה"ע סי' כב סעיף ג:

[ל"ל המגיגה (דף יח.)]

ג ו מיי' פי"ב מהל' מלוה הל' ז סמג עשין מע טוש"ע י"ד סי' קנג סעיף ב:

מגנה ב' לטונות בגמ' הריב רבא) בדגון גו' ישראל טשקי בדגונה מטותפת ב) נגבי טבת ג) נגבי ארלה

מגנה "רא" הבלות דיוקים

מגנה נוטא/מגנה איסורי יחוד טונים עם נכרי

רבינו חננאל

הנהו מוריקאי דעובד כוכבים מלקט ונקיט בשבתא וישראל נקיט בחד בשבתא אתו לקמיה דרבא שרא להו ואותביה רבינא ישראל ועובד כוכבים שקיבלו שדה בשותפות לא יאמר ישראל לעובד כוכבים טול חלקך אתה בשבת ואני חלקי בחול ואם התנו מעיקרא על מנת שיום השבת לעובד כוכבים ויום אחד בשבת לישראל שרי ואם באו לחשבון פי' שיאמר אחד לחבירו לקחת אתה בשבת כך וכך כספים ואני לא לקחתי בחול אלא פרות מרוקי לי (ה) וכן אם אמר השובד כוכבים לישראל כענין הזה אסור ואינו מותר אלא אם התנו מעיקרא מה שיודמן בשבת הרי הוא לעובד כוכבים בין רב בין מעם וכן בחול לישראל. איכסיף רבא לסוף ארגלאי מילתא דהתנו מעיקרא הוו ושפיר שרא להו רבא. רב נבוכה מבי כתיל אמר שתלאי דערלה הוו עובד כוכבים אכל שני ערלה וישראל אכל שני דהיתירא כו'. איבעיא להו אם התנו מעיקרא מותר סתמא מאי ולא אישמעינא ועברי בית לחומרא דאיסורא דאריייתא היא ג) ירושלי' הא בשקים שנהגו למכור מוכרין להן אפי' בית דירה ומשכירין להן אפילו בית דירה ר' בון בשם רבנן דתמן זאת אומרת שדה הנתונה על אם הדרך אסור להשכירה לעובד כוכבים מפני שנקראת על שמו ועובד כוכבים עושה בה מלאכה בשבתות וי"ש: בתוספתא שאלו לר' יהושע מהו שילמד אדם את בנו חכמת יוונית אמר להן צאו וראו איזו שעה אינה לא מן היום ולא מן הלילה שהיום והלילה חייב

אי הכי תיפוק ליה משום לפני עור. הקשה הר"י חמאי קאמר ת"ה דאמלגי' דר"ש בן אלעזר גופיה היה יכול להקשות תיפוק ליה משום לפני עור ופי' הר"ר אלחנן בשלמא לי אמרת דכותי נקט לרבותא ה"ה עובד כוכבים ניחא דנקט טעמא דנקראת על שמו דשייך בתרוייהו אלא לי אמרת דנקט כותי דוקא מ"מ תיפוק ליה משום לפני עור:

תיפוק ליה משום לפני עור. אליבא דרשב"א פריך דאית ליה כותים גרי אמת הן בפ"ק דחולין (דף ו.) גבי הביא דר"ש דשדיה לר"מ לחזכן חמרא מבי כותאי ומכאן יש להביא ראיה למה שפירש ר"ת דשייך למימר לפני עור אף במידי דלית ביה איסורא אלא דרבנן דהא מלאכה דה"ה איסה אסורה אלא מדרבנן כדפירש ר"ת ("במו"ק (דף ג)) וראיה נמי מדלמעל (דף טו:) דאסור למכור לישראל אחמוד למכור לעובד כוכבים אע"ג דליכא איסורא אלא דרבנן אבל הר"ר אלחנן הקשה לפר"ת שפירש דמלאכה דה"ה איסה אסורה מן התורה מדאמר בפ' מי שהפך (מ"ק דף יח:) פתח באבל וסיים בחול המועד לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא ימי אבלו דאסור דרבנן אלא אפילו ח"ה דאסור דאורייתא כו' ומפר"ת דקרי ליה דאורייתא לפי שיש לה אסמכתא מן התורה בפ"ק דחגיגה (דף יח.) לאחוקי אבל שאין לו אסמכתא אלא מדברי קבלה דכתיב והפכתי חגיכם לאבל א"ל ח"ה יש לו עיקר מן התורה דאיכא למיגזר אטו ר"ש *) :

חדא משום לפני עור. גרלה דמהאי טעמא נמי(ג) לחיות אסור כשקבל שדה בשותפות:

לא יאמר לו ישראל לעובד כוכבים כו'. מעשה כך היה בימי רבינו חס שנבה ישראל אחד בחודו אחד מעובד כוכבים והיה לו לאופה אחד בשבת ואני חלקי בחול והיה ר"י ר"ל דמותר דלא דמי לשדה דהכא דגבי שדה חלק הישראל משביח אף בחול במה שהעובד כוכבים עורה בו בשבת אבל בחטור אינו משביח כלל במה שהעובד כוכבים עושה בו בשבת וזה בחול ואף בלא התנו מתחלה ולא הודה ר"ש לזה וגרלה לו דאין לחלק בין חטור לשדה דאע"פ שאינו משביח במלאכה בשבת מ"מ הוי כאילו מעמיד פועל בידים וגרלה להר"ר אלחנן דבחטור אפי' התנו מתחלה לא יועיל כיון שכל החטור של ישראל הוא וה"ל כמשכיר חטרו בשבת ואומר לעובד כוכבים טול שכר חטרי בשבת בחסקוקו לי בחול ולא דמי לישראל ועובד כוכבים שלקחו שדה בשותפות שיש לעובד כוכבים חלק בגוף הקרקע וגם ר"י חזר בו והביא ראיה לדברי ר"ת דאין חילוק בין חטור לשדה דהא מרחץ בחטור דמי ובחוספתא דמסכת דמאי [פ"ו] תניא ישראל ועובד כוכבים שלקחו שדה ומרחץ בשותפות לא יאמר לו ישראל לעובד כוכבים כו' קלרו של דבר בין כרם בין שדה בין מרחץ לו חטור אם לקחו ישראל ועובד כוכבים בשותפות אסור לקבל החוב מן העובד כוכבים ולחזור ולהלוות ולהחטות מתחלה מיהו היכא שלקחו הישראל במשכון גרלה שא"ל להחטות כלום כיון שהוא ברשות העובד כוכבים ושכר החטור הוא לישראל מרבית שהעובד כוכבים עתן לו ואין הישראל קונה חלק בחטור דדוקא נקט לקחו. הנתקן מלאון רבינו יהודה: ת"ש אם התנו מתחלה מותר הא סתמא אסור. וא"ת לדוכא לימר דה"ה סתמא אלא משום דבעי למיתני סיפא ואם התנו מתחלה מותר אף על פי שהתנה לו כך בפירוש: ואם באו לחשבון אסור הא סתמא שרי. וא"ת לימא דה"ק אם באו לחשבון אסור אפי' התנו מתחלה וי"ל דס"ל דודאי אם התנו מתחילה מותר בכל ענין:

הדרן עלך לפני אידיהן

אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עובדי כוכבים. ותניא בגמ' אין מוסרין בהמה לרועה שלהם ויש ליתן טעם על מה אנו סומכין לייחד בהמותיו עמהם ואף אנו מוסרין בהמותינו לרועה שלהם ואין לומר כדאמר רב לעיל בפ"ק (דף יד:) מקום שהתירו למכור התירו ליחד הכא לא קס אלי מילתא דאף רב הדר ביה אלא אומר ר"ה דסמכינן אהא דאמרי' ר' פדת בגמ' (דף כ.) דמוקי מתני' כר"א דאיש לרביעה ובריאה לוקחין מהן בהמה לקרבן דלא חיישי לרביעה כרבנן ואנן קיימין כרבנן ואע"ג דרבינא סבירה סוף הוראה פליג עליה ושני אחרינא מ"מ גרלין דברי ר' פדת עיקר חדא מדהקדים דברי רבינא לדברי הכא רבי פדת קודם לרבינא ימים רבים שהיה בנו של ר"א כדאמרינן בפ"ק דברכות (דף יח:) וכן אורי לי' ר"א לר' פדת בריה וגם היה חברו של ר' זירא כדאמר בפ"ק דנדה (דף ח.) מ"ל זירא לר' פדת חזי דמיך ומאכוך קריבו קפיפא לגלגא ואותו ר"א אביו הי' תלמידו של ר' יוחנן ועוד דבשל סופרים קי"ל דהלך אחר המיקל ואע"ג דסתם מתני' דאין מעמידין מתוקמא כר"א מ"מ לית הלכתא כוותיה כיון שיש מחלוקת במסכת פרה (פ"ב מ"ח) ובתרי מסכתי לכ"ע אין סדר:

*) [וע"ע תוס' מגיגה יח.ד"ה מולו] ורמיכהי

בדגין תורה שנא' ותניא בו יומם ולילה. תוספתא לא יפיל ישראל עם שייכא בתרפות אפי' לצאת אפי' מקרים ואפי' מתחשיך ואפי' מתיירא מפני רוח רעה היה רעה שנא' לא תלבו אחרי אלהים אחרים ר' אלעזר (בר) [בנו ש"ר] יוסי ובגלילי אומר אם ראית רשע יוצא לדרך התדקק מקנו ג' ימים כי מלאכי חבלה יוצאין עמו שנא' הפקד עליו רשע ושטן יעמד על ימינו וכן אם ראית צדיק יוצא לדרך צא עמו כי מלאכי שלום עמו שנא' כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך הדרן עלך לפני אידיהן: אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עובדי כוכבים מפני שחשודין על הרביעה. אינו והתנן לקמן

ה) תוי ל"ל מלא לי וכ"ה בלשון בתוספתא כשם רב שריגא נתון והוכח בכ"י מו"ח פי' רמ"ם ע"ם וכן פי' הרא"ש ד"ל והוכח בר"ן כאן דקאי אתהנו ודלא כפרש"י. ב) מי' בכתה"ם כאן דסבק הגיגעיא לקולא משום דהוי ספקא בדרבנן וע"ע בר"ן ודברי מסכתי לכ"ע אין סדר